

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

BATI ÜLKELERİNDE İSLAM DÜŞMANLIĞI ALT KOMİSYONU

ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

07.06.2017 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

7 Haziran 2017 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.41

BAŞKAN: Ali İhsan YAVUZ (Sakarya)

BAŞKAN – Batı ülkelerinde İslam düşmanlığının sebep ve sonuçlarını araştırmak üzere İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde kurulmuş olan bu Komisyon nezdinde bir toplantıyı daha bugün gerçekleştirmiş olacağız.

Hoş geldiniz.

Bugün Dışişleri Bakanlığı Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlar ve Emlak Genel Müdür Yardımcısı Ayda Ünlü Hanımefendi var. Yine, ayrıca, Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar Daire Başkanı Semra Demirer Hanımefendi var.

Hoş geldiniz diyorum.

Bu arada, size sözü bırakmadan önce birkaç hususa ilişkin ben de aktarımda bulunayım isterseniz. Tabii, İslam düşmanlığı konusu bundan sonra da bizi son derece meşgul edecek gibi görünüyor. Zaten, bu, bugünün meselesi değil, dünün de değildi, çok eskiye dayanan bir konuyu konuşuyoruz ve belki gelecekte de bizi çok meşgul edecek konuların başında geliyor. Bu anlamda, her gün birçok hadiseyi görüyoruz, gözlemliyoruz, izliyoruz. Ben son günlerde yaşanan ve muhtemelen sizin de fark ettiğiniz bazı gelişmelere temas edeyim ve ondan sonra sözü bırakayım isterseniz misafirimize.

Mesela, hemen bu ay içerisinde, daha yeni, Almanya’da birtakım sonuçlar açıklandı. Biliyorsunuz, ilk kez 2017 yılında İslam karşıtı suçlar tasnif edilmeye başlandı, kayıt altına alınmaya başlandı. Bunun sonuçlarını gördük ve bu sonuçlara göre, 2017 yılının ilk üç ayındaki sonuçlara göre ki ilk kez bunlar tasnif edilmeye başlandı ve kayıt altına alınır oldu. Buna göre, ilk üç ayda, Müslümanlara karşı 208 hadise yaşanmış gibi gözüküyor -kayıt altına alınanlardan bahsediyorum elbette- camilere dönük 15 saldırı gerçekleşmiş, 32 tane de İslam karşıtı gösteri söz konusu. Böylece, 2017 yılının ilk üç ayında toplam 255 olay Almanya’da kayıt altına alınmış gibi gözüküyor. Bu sayı fazla elbette ama bir iyi tarafı var bunun, ilk kez bu olayların Alman Hükümeti tarafından, ilgili kurumlar tarafından kayıt altına alınıyor olması başlanması önemli diye görüyorum.

Yine, bu arada, gerçekten dikkatimizi çeken bir başka hadise var. Biliyorsunuz, fark etmişsinizdir, Danimarka’da bir Kur’an-ı Kerim yakma hadisesi ve bunun da sosyal medya aracılığıyla yayınlanmasını izlemiştik ve bu, bir davaya konu edilmişti. Ancak çok üzüntü verici bir sonuç gerçekleşti ve Danimarka Hükümeti, Danimarka Ceza Kanunu’nun 140’ıncı maddesinde düzenlenen, bu, “inanca hakaret” maddesinin çok geçmişlerde çıktığından hareketle, 1683 yılında, bu yasayı kaldırdı ve bu dava maalesef düştü.

Yine, bir başka hadise bu son günlerde hepimiz tarafından izlendi. Biliyorsunuz, Trump da bu konuya dair bir açıklama yapmıştı, her ne kadar tatmin edici olmasa da. Bir trende Christian adında bir Alman, biri başörtülü, birisi de siyah olmak üzere 2 Müslüman’a dönük, 2 kişiye dönük hakaret içerikli yaklaşımlar sergilemişti ve bunun üzerine devreye giren 2 Amerikalı bu kişi tarafından öldürülmüş bu kişi tarafından ve 1 kişi de yaralanmıştı. Şimdi, burada, özellikle sanığın beyanları çok hayret verici. Duruşma salonuna geldiğinde şu şekilde konuşmuş: “Amerika düşmanlarına ölüm! Bizim özgürlüğümüzden nefret ediyorsan bu ülkeyi terk et. Sen -yaptığı saldırıyı kastediyor tabii ki- terörizm dersin, bense milliyetçilik derim.” diyor ama buna karşı da doğru düzgün hiçbir tepki gelmiyor. Bu, gerçekten hepimizi üzen hadiselerden bir tanesi. Ama bu olayın şöyle de iyi bir tarafı

var belki: 3 Amerikalının bu 2 kişiyi kurtarmaya çalışması son derece takdire şayan bir hadisedir. Bu yaralananlardan bir tanesinin de 2013 yılında İslam karşıtlığını eleştiren tarzda bir şiiri yazmış olduğunu da dile getirmek istiyorum açıkçası.

Yine, bir başka hadise, yine bu, Hollandalı siyasetçiyi biliyorsunuz, Hollanda Özgürlük Partisi lideri Geert Wilders var ve bu, her seferinde İslam düşmanlığına dönük açıklamalarla gündeme geliyor. Ama buna ilişkin de şöyle müspet bir güzel taraf var: Avusturya’da -Fas Müslümanlarına dönük bir konuşma sebebiyleydi sanıyorum, yanlış hatırlamıyorsam- suç duyurusunda bulunuldu ve bu Avusturya’daki suç duyurusunda bulunma hadisesi Hollanda’ya intikal ettirildi ve dava açıldı. Yine, yanlış bilmiyorsam, temyiz süresini bilmiyoruz ama bir ceza aldı. Bu da önemli hadiselerden bir tanesi olarak son günlerde karşımıza çıkan olay gibi gözüküyor.

Hep böyle kötü örnekler yok tabii, iyi örnekler de var. Yine, son günlerde gazete manşetlerine, birtakım haber sitelerine yansdı mayıs ayı içerisinde yani geçen ay. Amerika Birleşik Devletlerinde San Diego Birleşik Okul Bölgesi Eğitim Kurulu birtakım kararlar aldı. Bu kararlar davalık oldu sonunda. Ama bu kararların hâlâ arkasında duruyor olması gerçekten önemli, müspet örneklerden bir tanesi olarak gözüküyor. Ben buna da bu müspet örneği yakalamışken vurgu yapmak istiyorum: Mesela, bu eğitim kurulu ne türden karar almıştı? Okul takvimlerinde İslami bayramların da gösterilmesi istikametinde bir karar almıştı. Yine, İslami kaynak kitaplarının tedarikiyle ilgili bir kararı söz konusuydu. Yine, Müslüman Amerikan kültürünü teşvikle ilgili bir kararı vardı, güvenli alanların oluşturulmasına ilişkin. Yine, eğitim kurumlarında İslamofobik olayların, tavırların yaygın oluşuna ilişkin bir tespit bulunmuştu. Olayların raporlanmadan kapatıldığına dair bir tespiti vardı. Yine, tedbir gerekliliğine dair bir yaklaşımı söz konusuydu ve bu kararlara dönük de dava açılmış ama bu Okul Bölgesi Eğitim Kurulunun “Biz bu aldığımız kararların arkasındayız:” şeklinde bir açıklamasının olduğunu müşahade ettik. Bunlar da sevindirici olaylardan bana göre.

Şimdi, isterseniz, misafirimiz Ayda Hanım’a sözü bırakalım ve yine, isterseniz, usulen sorularımızı en sona da bırakabiliriz. Ayda Hanım sunum yaparken gerek gördüğümüz hâllerde devreye girip sorularımızı da sorabiliriz. İsterseniz ilk etapta gerek gördüğümüz anda araya girelim ve sorularımızı soralım diyorum ama bu, bağlamından çok kopartılacak bir noktaya da giderse soruları en sona bırakma şeklide bir karar da verebiliriz. Şimdilik gerek gördüğünde arkadaşlarımız, sayın vekillerimiz burada, onlar istediklerinde sizin sunumunuzun herhangi bir yerinde araya girebilsin ve soru sorabilsin diyorum.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Yani benim kanaatim odur ki bütünlüğünü bozmayalım hanımefendinin. Sorularımızı en sona bırakırsak daha iyi olur.

BAŞKAN – Tamam, Ayda Hanım, o zaman Hocamızın bu teklifine uygun olarak davranıyoruz, en sona bırakıyoruz. Siz sunumunuzu, buyurun, gerçekleştirin lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, ismim Ayda Ünlü, Dışişleri Bakanlığı Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlar ve Emlak Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Yirmi altı yıldır Dışişleri Bakanlığını memuruyum, son üç buçuk yıldır da bu görevdeyim.

Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik İslam karşıtlığı, ayrımcılık ve yabancı düşmanlığı saikli hareketler, eylemler, maalesef yurt dışında yaşayan yaklaşık 6 milyonu aşkın vatandaşımızı çok yakından etkiliyor. Çünkü vatandaşlarımızın çoğunluğu, 5,5 milyon kadarı Batı Avrupa ülkelerinde yaşıyorlar ve son dönemde, özellikle Batı Avrupa ülkelerinde bu ayrımcı faaliyetlerde büyük artış gözlemliyoruz. Vatandaşlarımıza yönelik olarak devlet politikamız, yaşadıkları ülkelerin sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel hayatlarına aktif bireyler olarak katılmaları, Türkiye’yle bağlarını koparmamaları, buldukları ülkelerde huzur, refah içinde yaşamaları. Ana amacımızı, devlet politikamızı böyle üç

başlıkta özetleyebiliyoruz. Bizim hedefimiz, bunun mümkün kılınması fakat bulunulan ülkelerden kaynaklanan ve bunun önünde engel teşkil eden önemli hususlar, arz ettiğim gibi, İslam karşıtlığı, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve ayrımcılık.

İslam karşıtlığı, İslam ve Müslümanlara karşı duyulan nefret, düşmanlık, ön yargı ve yersiz korkuyu ve bu hissiyatın ürünü küçük düşürücü hareket, eylem ve söylemleri içeriyor. Uluslararası platformlarda gündeme gelmekle birlikte, üzerinde uzlaşmaya varılan çok net, kesin sınırları olan bir tarifi aslında yok. İslam'a karşı olumsuz hareketlerin kökeni tarihin çok derinliklerine kadar dayanıyor. Haçlı Seferlerinin ötesinde, aslında İslam'ın yayılması dönemine kadar gidiyor ve bütün bu dönem içinde, aslında İslam'a karşı olumsuz hissiyat hep savaş sebebi olarak da görülebiliyor. Son dönemde ise 11 Eylül olayları... 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen terör olayları bu konuda bir kırılma noktası oluşturdu ve maalesef İslami terör algısı İslam düşmanlığının pekiştirilmesine sebep oldu. Yine aynı şekilde, son dönemde El Kaide, DEAŞ, Boko Haram gibi örgütlerin faaliyetleri, Batı Avrupa'ya yönelik olarak göçmen, mülteci akını bu hareketleri artırdı.

Vatandaşlarımıza yönelik hareketlere ilişkin çok detay vermeden ama çok kabaca bir iki sayı vermek gerekirse 2011-2015 yılları arasında 629 eylem ki bunların sadece 382'si Almanya'da. Tabii, bu sayılar bütün Müslümanlara değil, sadece Türk vatandaşlarına ya da Türk kökenli yabancı ülke vatandaşlarına yönelik sayılar. 2015 yılında 108 yabancı düşmanlığı motifli olay meydana gelmiş, 2016'da 128 ve 2017 Ocak-Mayıs döneminde toplam 57 yani aşağı yukarı çok kaba bir hesap yapılırsa ayda 10 olayın altına neredeyse hiç düşmüyor bu alandaki eylemler, faaliyetler. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2015 yılında siyahilere ve Yahudilere yapılan ayrımcı suçlar, işlenen suçlar yüzde 6 ve yüzde 9 oranında artarken Müslümanlara yönelik olanlar yüzde 67 oranında artış gösteriyor. Bu artışa Batı Avrupa'daki aşırı sağcı siyasi partiler ya da diğer oluşumlar açısından bakarsak Almanya'nın 4 eyaletinde Mart 2016'da gerçekleştirilen yerel seçimlerde ilk kez seçimlere girmesine rağmen, aşırı sağcı Almanya için Alternatif Partisi her dört eyalette de parlamentolara giriş hakkı kazanıyor, 2'nci ya da 3'üncü parti olarak. Eski Doğu Alman tarafında kalan Saksonya-Anhalt eyaletinde girdiği ilk seçimde yüzde 24,2 oranında oy alabiliyor. Benzer şekilde, Kuzey Ren-Vestfalya'da Mayıs 2017'de... Ki Kuzey Ren-Vestfalya, vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı eyalet, 1 milyonun üzerinde vatandaşımız var, pek çok ülkeden de çok vatandaşımız yaşıyor tek bir eyalette. Burada da Almanya için Alternatif Partisi yüzde 7,4 oy alarak eyalet parlamentosuna girmeyi başarıyor. Tabii, burada sadece bu partinin aldığı oy oranı değil, diğer partilerin de oylarını kaptırmamak için bu partiye, merkezden daha aşırı sağa doğru kaydıklarını da görüyoruz kendi söylemlerinde.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Kasım 2016'da yapılan başkanlık seçiminde Trump, kampanyası boyunca İslam ve Müslüman karşıtlığını güçlü bir şekilde vurguladı. Fransa'da Nisan 2017'de yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminde Ulusal Cephe lideri Le Pen 2'nci tura kaldı. 2'nci turda, evet, seçimi kaybetti fakat oylarını 3,5 milyon artırdı son turda. Dolayısıyla siyasi hayatta da aşırı sağcı partilerin oyunda ciddi bir artış gözleniyor.

Kurumsal ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık başlıkları altına geçerse... İlk, öncelikli olarak yasamada değerlendirmek gerekirse aslında vatandaşlarımızı, genelde Müslümanları ve özelde bizim Türk vatandaşlarımızı hedef alan İslam karşıtlığı, yabancı düşmanlığı, ayrımcı olaylar, bazı istisnalar dışında mevzuatlarda açıkça yer almıyor. Hatta çoğu ülkede bunlar açıkça cezalandırılabilir suç olarak da tanımlanıyor. Çok küçük istisnalar var ülke veya konu bazında ayrımcı uygulama olarak mevzuatta yer alan. Bunların başında, aile birleşimine ilişkin düzenlemeler, küçüklerin velayetinin alınması konusundaki düzenlemeler ve son dönemde rastladığımız, özellikle terörle mücadele yasaları kapsamında Müslümanlara karşı ayrımcı uygulama ve düzenlemeler geliyor.

Şimdi, aile birleşimi için dil şartı aranması koşulu, vatandaşlarımızın özel hayat ve aile bütünlüğü haklarının ihlali anlamına geliyor. Bu konuda 2007 yılında Almanya’da yürürlüğe giren Göç Yasası bazı ülke vatandaşlarını... Örneğin bir Japon, aile birleşimi çerçevesinde Almanya’ya geldiğinde bu aranmıyor ama bir Türk vatandaşı geldiği zaman, gelmeden önce Almanca bilmesi şartı aranıyor. Bunun Türkiye ve AB ortaklık hukukuna aykırılık teşkil ettiği düşüncesiyle AB Komisyonu -kendisi; biz değil, Türkiye olarak değil- konuyu Avrupa Adalet Divanına taşıdı. Naime Doğan isimli vatandaşımızın burada görülen davasında aslında yapılanın hukuksuz olduğuna, Türkiye-Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 1970 tarihinde imzalanan ek protokolün 41’inci maddesi uyarınca yerleşme ve hizmet verme özgürlüklerine yeni kısıtlama getirmeme yükümlülüğünün ihlal edildiğine hükmetti ABAD, Adalet Divanı. Ancak Almanya, bizim beklentilerimizin aksine bu kararı umduğumuz şekilde uygulamadı çok dar yorumlayarak sadece “Başvuruların resen reddedilmemesi ama her münferit durumun tek başına ele alınıp, incelenip eğer dil öğrenilmesine engel bir durum varsa ya da bir yıl boyunca bu çaba gösterilip yine de öğrenilemiyorsa bu vize verilebilir.” şeklinde çok dar bir uygulamayla hayata geçirdi. Bu konu bütün görüşmelerde hâlâ Alman muhataplarımızın dikkatine getiriliyor çünkü bu ciddi bir hak ihlali doğuruyor.

Danimarka’da da benzer uygulamalar var aile birleşimi konusunda. Örneğin eşin 24 yaşından büyük olması şartı aranıyor. Bunun yanında ayrıca Dancaya hâkim olmasına rağmen –örnek davalardan yola çıkarak söz ediyorum- ülkeye bağlılık kriterini yerine getirmediği gerekçesiyle oturma izinleri iptal edilebiliyor vatandaşlarımızın.

Velayetleri ailelerinden alınan çocuklara ilişkin olarak ise... Batı Avrupa ülkelerinde ama özellikle Almanya ve Hollanda’da çok karşılaşılan bir durum, ailelerin eğitim, sağlık, maddi, sosyal durumları ya da çocuğa karşı tutumları gerekçe gösterilerek reşit olmayan küçüklerin velayetleri gençlik dairelerine ya da gençlik daireleri tarafından belirlenen koruyucu ailelere verilebiliyor. Burada şunu belirtmek gerekir ki bunlar aslında sayı olarak çok korkunç rakamlar değil fakat konu çok can acıtıcı olduğu için tabii tek bir örnek bile olsa çok ciddi etkisi oluyor. Burada gözetilmesi gereken kıstas, aslında koruma altına alınan çocuğun kendi ailesinde yaşadığı inancı, kültürü, sosyal şartların verildiği ailede de korunması zorunluluğu, böyle bir zorunluluk var. Bu çerçevede, Türk ailelerden alınan çocukların öncelikle Türk koruyucu ailelere verilmesi gerektiğini savunuyoruz. Ancak uygulamada, maalesef bu şekilde yürütülmüyor. Genellikle bu ilke göz ardı ediliyor.

Terörle mücadele yasalarında getirilen değişiklik önerileri, maalesef Müslümanları son dönemde potansiyel terörist olarak görüp buna yönelik bazı değişiklik çalışmaları yapıyor. Amerika Birleşik Devletleri’nde örneğin 2013-2015 yılları arasında 81 İslam karşıtı yasa veya yasa değişikliği sunulmuş ve bunlardan bazıları 10 eyalette kabul edilmiş. İsviçre’de Muhafazakâr Halk Partisi tarafından sunulan ve İsviçre genelinde çarşaf yasağı uygulaması öngörülen yasa teklifi Ulusal Mecliste kabul edildi fakat Kantonlar Meclisinde reddedildiği için yasalaşmadı. Ancak bu konu hâlâ devam ediyor, çünkü İsviçre’de imza toplayarak kanun oluşturabilme gibi de bir yapı var. Dolayısıyla, hâlen bu teklif için eylül 2017’ye kadar imza toplama aşaması devam ediyor. Aynı şekilde İsviçre’de, suç işleyen yabancıların otomatik sınır dışı edilmesi gibi bir uygulama inisiyatifli sunulmuştu, 28 Şubatta oylandı. Yüzde 41’e karşı yüzde 58 oyla reddedildi, fakat bu, İsviçre çapında bile ciddi bir tepkiye yol açtı. Dolayısıyla konudan bağımsız olarak aslında aşırı sağcıların bir inisiyatifine karşı diğer tarafta kalan herkesin karşı duruşu gibi bir tepkiyle, ancak bu oy oranıyla durdurulabilirdi.

Yine, hatırlanacağı üzere İsviçre’de 2009 yılında yapılan bir referandumla minare yasağı kabul edildi, yüzde 57,5 oy oranıyla ama bunun yanında, örneğin İngiltere’de vatandaşlarımız “Beyaz Avrupalı” kategorisine girdiği için bu tip ayrımcı uygulamalardan daha az etkileniyor ya da yara alıyor diyebiliriz.

Yürütme ve yargıda yabancı düşmanlığına genel olarak bakacak olursak, mevzuatta açıkça yer almıyor ayrımcı uygulamalar, fakat kamu görevlileri tarafından kanunların bazen ayrımcı olarak uygulanması neticesinde kamu hizmetlerinin sağlanmasında ırkçı, ayrımcı uygulamalara sık sık rastlayabiliyoruz. Bunlar özellikle polis, yargı ve eğitim alanlarında görülüyor. Dolayısıyla okullar, emniyet birimleri ve mahkemeler, kurumsal ırkçılığın çok yaygın şekilde rastlandığı alanların başında geliyor. Yabancı düşmanlığı saikli saldırılar güvenlik güçleri tarafından genellikle “adi suç” kategorisinde değerlendiriliyor. Sayın Başkanımızın da biraz önce arz ettiği gibi, son dönemde Almanya bunları farklı bir kategoride kaydetmeye başladı ama onun ötesinde, genel anlamda hepsi adi suç çerçevesinde değerlendirildiği için şahitlerin ifadeleri de çok dikkate alınmıyor, soruşturmalar gereği gibi yapılmıyor, polis ya çok geç müdahale ediyor ya çok aşırı müdahalede bulunuyor. Ve soruşturmalarda çok erken bir aşamada, olayda yabancı düşmanlığı motifli herhangi bir unsur bulunmadığı yönünde bir açıklama yapılarak baştan yeterince inceleme yapılmadan o olasılık zaten baştan göz ardı ediliyor.

Şimdi, bu konuda Hollanda’da yaşanan somut bir vakanın geçirdiği evreler, belki örnek olması açısından dikkate değer diye düşünerek onu vermek istedik. İhsan Gürz adlı bir vatandaşımız Temmuz 2011 tarihinde polis karakolunda gördüğü orantısız şiddet nedeniyle hayatını kaybediyor. Haarlem Savcılığı Ekim 2011’de duyurduğu nihai kararında polislerin eylemlerinde kusur bulunmadığını, yapılan müdahalenin uygun şekilde gerçekleştirildiğini açıklıyor. Savcılığın, çok erken bir safhada -yine dediğim gibi- ayrımcılıktan kaynaklanan herhangi bir unsur bulunmadığına dair bir açıklaması da var, olayın hemen başında. Merhum vatandaşımızın babası Cengiz Gürz, konuyu mahkemeye taşıyor ve görev yapan 10 polis ve karakolda oğluna bakan, tıbbi müdahalede bulunan doktorla ilgili olarak hukuk mücadelesine başladı. 2015 yılında da Hollanda mahkemelerinde davaları kaybettiği için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine konuyu taşıdı. Şeklen dava kabul edildi, fakat henüz esastan görüşülmeye başlanmadı ama önümüzdeki dönemde bu davanın görülmeye başlayacağını biliyoruz. Bu konuda, çok örnek bir olay, Hollandalıların kendi raporlarında da polisin aşırı güç kullandığı ve doktorun müdahale için çok geç çağırıldığı kayıtlı. Polis karakolunda, gözaltında, tümüyle Hollanda makamlarının sorumluluğundayken hayatını kaybetmesi aslında başlı başına bu davadaki haklılığımızı gösteriyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşındığında da şimdiye kadar gelen süreçte de devletimiz hep bu vatandaşımızın yanında oldu, maddi manevi destek sağlandı ama AİHM sürecinde de bu desteğin sürmesi gerçekten önem taşıyor.

Bir diğer dava, Nasyonal Sosyalist Yeraltı, NSU dediğimiz ve aslında Almanya’da kurumsal ırkçılığın, özellikle emniyet ve yargı alanlarında hangi boyutlara ulaştığını göstermesi açısından çok dikkat çekici. NSU davası aslında çok da ilginç bir dava, çünkü günümüzde görülen Nazi davası. Mayıs 2013’te başladı, dördüncü yılını tamamladı. Aslında 2018’e sarkması bekleniyordu, fakat son dönemde, sanki eylül ayında artık kararın açıklanması aşamasına geliniyor gibi bir algı var, böyle bir beklenti içindeyiz. Malumunuz olduğu üzere NSU, 2000-2007 yılları arasında 8’i Türk, 10 kişinin öldürülmesinden sorumlu terör örgütü. 2011 yılında aslında tesadüfen, bir banka soygunu sırasında Alman polisin öldürülmesi neticesinde polisin yaptığı baskında örgütün 2 üyesinin intihar etmesi neticesinde ortaya çıkıyor ve ondan sonra, geriye dönük olarak olaylar incelendiğinde o zamana kadar hep vatandaşlarımızın suçlandığı bütün bu olayların aslında aşırı sağcı terör örgütü tarafından işlendiği ortaya çıkıyor. Davada hâlihazırda NSU’nun 3 kişilik bir örgüt olduğu varsayılıyor. Aslında bizim iddiamız bunun, 3 kişilik bir örgütün çok ötesinde bir yapıya sahip olduğu ama 3 kişilik örgütün 2 üyesi zaten ölü ele geçirildi, 1’i hâlihazırda yargılanıyor, diğer 4 kişi de bu baş sanığa yardımdan yargılanıyorlar. Hâlihazırda 5 kişi yargılanıyor, bu 5 kişinin bir ölçüde bir ceza almasını bekliyoruz. Özellikle, baş sanık Beate Zschape’nin on beş yıla yakın bir ceza almasını bekliyoruz ki uygulamada beş yıl civarında bir hapis yatması gerekecek ve ondan sonra çıkacak. Ama bu davanın, kurumsal ırkçılık boyutunu, konunun kurumsal ırkçılık boyutunu açığa çıkarmasını hiç beklemiyoruz. Çünkü, dava

sürecinde de konu hiç bu yönüyle ele alınmadı ve Alman devletinin esasen uluslararası itibarı, konunun bütün açıklığıyla ortaya çıkarılmasının çok daha önünde geliyor. Dolayısıyla bir aşamada “Dava alman iç hukukunda sonuçlandıktan sonra açılacak bir iki dava daha olabilir.” diyor avukatlarımız. Tazminat davaları, devlet sorumluluğu davaları; onların da ardından bu konunun da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşınması öngörülüyor. Şimdiki gelişmeler bu şekilde.

NSU davaları belli bir takvim çerçevesinde yürüyor, ağustos ayında tatile girecek ama temmuz ayında davaların devam etmesi öngörülüyor. Komisyonunuz tarafından ziyaret edilmesinde –eğer uygun görürseniz- hem konunun izlenmesi, dikkat çekmesi hem görünürlük açısından büyük faydası olacağına inanıyoruz. Bu çerçevede, belki hani yapılanlar açısından da söylenebilir ama NSU’yla doğrudan bağlantısı olduğu için Türk-Alman Ceza Avukatları Platformunu belki dikkate getirmek gerekir. Çünkü, NSU’da koordinatör avukatımız tarafından kurulan Türk-Alman ceza avukatlarından oluşan bir platform var. Bu, Almanya’daki ayrımcılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadele konusunda siyasi bilincin artırılması, avukatlar arasındaki bilgi, deneyim değişiminin yoğunlaştırılması, vatandaşlarımızın maruz kaldıkları hak ihlallerinde ortak çıkarlarını birlikte koruyabilmelerinin temini açısından böyle bir platform kuruldu.

BAŞKAN – Platformun adı neydi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Türk Alman Ceza Avukatları Platformu.

Temsilciliklerimiz aracılığıyla vatandaşlarımıza da duyurusu yapıldı, ihtiyaç duymaları hâlinde başvurmaları telkin ediliyor. Bu konuda kolektif bir bilinç oluşturulması açısından çok önemli ve eğer başarıya ulaşırsa Almanya’da çok ciddi bir açığı kapatacağına ve bir baskı gücü oluşturabileceğine inanıyoruz.

Ayrımcı uygulamaların en yoğun olarak görüldüğü eğitim, ders kitapları, müfredat konularında şunu söyleyebiliriz: Günlük hayatta gördüğümüz ayrımcılığın temeli aslında tümüyle eğitim ve müfredattan geçiyor. Gençler, çocuklar gördükleri eğitimle aslında bu ayrımcı davranışı içselleştirerek, normal görerek hayata geçiriyorlar. Her fırsatta, her platformda muhataplarımıza eğitim müfredatlarının karşılıklı gözden geçirilmesi gerektiğini, yabancı ülkelerin müfredatlarında göç, göçmen, İslam hakkında objektif, doğru bilgilerin yer alması gerektiğini dikkatlerine getiriyoruz fakat neticede bunda ne kadar başarılı olabiliyoruz, onu bilemiyorum.

Çalışma hayatında ayrımcılık vatandaşlarımızın karşılaştığı en ciddi sorunlardan biri. Sadece kamu hizmetlerinde, kamu sektöründe değil, özel sektörde de çok ciddi sorunların başında geliyor. İş başvurularının kabul edilme oranı ülkeye, isme göre ciddi değişiklikler gösterebiliyor. Almanya’da yapılan bir sosyal deneyde aynı başvuruyu bir Alman, bir de Türk ismiyle yapıyorlar. Sandra Bauer ismiyle yapılan başvuruya yüzde 18,8 geri dönüş olurken Meryem Öztürk isimli öz geçmişe yüzde 13,3 geri dönüş oluyor. Meryem Öztürk isimli başvuruya bir de başörtülü fotoğraf eklendiği zaman yüzde 4,3’e düşüyor.

BAŞKAN – Yani 100 başvuruda 4 başvuru için geri dönülüyor.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – 100 başvuruda 4 geri dönüş yapılıyor.

Sonuç olarak, yabancılar arasındaki işsizlik oranı maalesef ülke ortalamalarının çok üzerinde seyrediyor. Almanya’da örneğin genel işsizlik oranı yüzde 6, vatandaşlarımız arasında yüzde 20; Hollanda’da yine yüzde 6, vatandaşlarımız arasında yüzde 14; Belçika’da yüzde 8, vatandaşlarımız arasında yüzde 31. Bunda eğitim düzeyindeki eksikliklerin, dil bilgisindeki eksikliklerin payı olduğunu da kabul ediyoruz ama ciddi bir pay da gerçekten karşılaşılan ayrımcı muamelede.

Amerika Birleşik Devletleri'nde örneğin 2014 yılından bu yana bazı işletmeler kendilerine "Muslim-free business" yani "Müslüman başışık iş yeri" adı verebiliyorlar ve bu bir suç teşkil etmiyor. Batı Avrupa'da doktorlar hasta seçebiliyorlar. Bu çok usturuplu dile getirildiği zaman herhangi bir suç teşkil etmiyor çünkü bu tür şikâyetleri hukuk danışmanlarımızla birlikte inceliyoruz ama bulunulan ülkede ya ifade özgürlüğüne giriyor ya "Nefrete teşvik etmiyor." diye değerlendiriliyor. Üstelik benim bilgilerimi de şey yapacak şekilde ben doktorların hasta seçemeyeceğini düşünürdüm, sadece acil durumlarda doktor hasta seçememiş, normal muayenehaneye gelen hastayı seçebileceği söyleniyor yani bunların herhangi bir suç şeyi yok. Aynı şekilde İngiltere'de Müslüman erkeklerin işe kabul oranı yüzde 76 şeklinde, kadınların ise yüzde 65 oranında olduğu görülüyor. İş yerlerindeki başörtü yasağı mesleki gereklilik olarak görülmediği takdirde herhangi bir ayrımcı muamele altında değerlendirilmiyor, iş yerlerinin iç kurallar belirleyebileceğine hükmediliyor Adalet Divanı kararlarında da. Danimarka'da örneğin işsizlik parası alanlar kendilerine önerilen işleri eğer "Başörtü takmamıza izin vermiyor." gerekçesiyle geri çevirirlerse işsizlik paraları düşürülüyor yani bu gerekçeyle işi geri çevirme hakkı verilmiyor işsizlik parası alanlara. Dediğim gibi Adalet Divanı kararları içinde de işverenlerin iş yerlerinde iç kurallar uygulayabileceği, dolayısıyla başörtüsü yasağının bu çerçevede değerlendirildiğini görüyoruz.

BAŞKAN – Yasak koyabilir yani.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Koyabiliyor, evet.

Sosyal hayatta ayrımcılık örneklerinden bazıları şunlar: Amerika'da ve Almanya'da bazı eyaletlerde, örneğin Almanya'da Bavyera'da tabutsuz gömülmenin çevre ve sağlık sorunlarına neden olabileceği gerekçesiyle Müslümanlara mezarlık izni verilmiyor. Belçika'da başörtüsü kullanımı, hatta bazı okullarda uzun etek yasağı getiriliyor. Belçika'da uygulamada camiler Belçika Hükümeti tarafından resmen tanınan ve tanınmayan olarak ayrılıyor. Resmen tanınan camilerin imam atamasında, imam maaşlarının ödenmesinde bazı kolaylıklar var, bazı vergi muafiyetlerinden yararlanabiliyorlar ve Hükümetten maddi destek alabiliyorlar fakat Belçika Hükümeti bu tanıma konusunda maalesef çok çekingen davranıyor. Örneğin Diyanetin Belçika'da 70 camisi bulunuyor, hepsi aslında tanınma başvurusu yaptı ama hâlihazırda 21 cami tanınmıyor, diğerleri bekliyor. Resmî olarak tanımadığı camiye Türkiye'den imam görevlendirilmesi konusunda da vize vermiyor yani ne camiye kendisi resmî olarak tanıyor ne de tanımadığı zaman Türkiye'den gönderilen, maaşı Türkiye'den ödenen din görevlisine izin veriyor.

Almanya'da örneğin cami imarını açıkça engelleyen bir mevzuat bulunmuyor fakat idari ve teknik konular bahane edilerek pek çok cami inşaatı imar kanunları çerçevesinde engellenebiliyor. Aynı şekilde ezan okunmasını engelleyen hiçbir yasal düzenleme olmamasına rağmen saat, işte, ses düzeni falan konusunda ciddi sınırlamalar getiriliyor. Yani genel olarak bakıldığında Batı Avrupa ülkelerinde vatandaşlarımıza o ülkelerin kendi kurguladıkları, bireyselleştirilmiş, özel hayatla sınırlandırılmış, etnik, kültürel öğelerden arındırılmış yeni bir İslam anlayışı empoze edilmeye çalışılıyor. Aynı şekilde basın da zaman zaman bu ayrımcı uygulamaların yeniden üretildiği, meşrulaştırıldığı bir araç olarak kullanılabilir. Basında Müslümanlar hakkındaki abartılı ve yanlış haberlere çok geniş yer verilirken Müslümanlara, camilere, ibadethanelere yapılan saldırılar küçük birer haber olarak bazen yer buluyor, bazen hiç bulmayabiliyor.

Diğer bir ayrımcılığı gördüğümüz alan Türkçe ana dil derslerine yönelik sınırlamalar. Pek çok ülke, Hollanda zaten baştan kaldırdı, Almanya'da da gittikçe bu sınırlamalar genişliyor, Türkçe ana dil derslerinin uyumu engellediği gerekçe gösterilerek ciddi sınırlamalar getiriliyor, oysaki bilimsel araştırmalar gösteriyor ki herhangi bir dili gereği gibi kullanamayan gençlerde şiddet eğilimi aslında çok daha yaygın olabiliyor ve dil konseptinin gelişebilmesi için öncelikle ana dilden başlanması

gerekiyor fakat bu konuda da bulunulan ülke makamları gittikçe geriye giden uygulamalarla karşı karşıya bırakıyorlar vatandaşlarımızı. Hâlihazırda Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu tarafından görevlendirilen yaklaşık 1.500 öğretmenimiz yurt dışında görev yapıyor fakat gittikçe artan bir ihtiyaçla... Çünkü pek çok ülke artık Türkiye’den öğretmen gönderilmesi konusunda ciddi sınırlamalar getirdiği için yerinden istihdam yani o ülkede öğretmenlik formasyonunu kazanmış ama Türkçe ana dil dersi verebilecek öğretmen istihdamı konusunda da çalışmalar sürüyor.

Yabancı düşmanlığı saikli saldırılara yönelik olarak Bakanlığımızca neler yapılıyor diye baktığımızda Ocak 2012 ayından itibaren elektronik bir veri tabanında Bakanlığımıza vatandaşlarımız aracılığıyla ulaşan ya da haberdar olunan saldırılar kayıt altına alınıyor. Böylelikle mukayeseli inceleme ve değerlendirmeye olanak sağlayacak istatistiki bütüncül sayısal veri dökümü...

BAŞKAN – 2012’den beri mi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Evet, Ocak 2012’den itibaren. Aynı şekilde Ocak 2012’den itibaren konsolosluk çağrı merkezimiz vatandaşlarımızın yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı motifli saldırılara maruz kalması durumunda kullanımına açıldı, 7/24 bütün temsilciliklerimize vatandaşlarımızın erişim imkânı böylece sağlandı. İslam karşıtlığı saikli saldırılara maruz kalan vatandaşlarımıza 2001 yılından itibaren dış temsilciliklerimizde görevlendirilen hukuk danışmanları aracılığıyla ücretsiz yönlendirme sağlanıyor. Tabii, kimi zaman avukatlık hizmeti bile yapıyor ama öncelikle hakkını nerede arayabilir, nereye başvurabilir, yönlendirme sağlanıyor; bazı durumlarda mahkemeleri takip ediliyor ve bütün bunlar ücretsiz olarak sunuluyor. Hâlihazırda 41 hukuk danışmanımız 41 temsilciliğimizde görev yapıyor. Vatandaşlarımıza böyle durumlarda sükûnetlerini korumaları, haklarını yasal yollardan aramaları telkin ediliyor, bu konuda her türlü hukuki destek de sağlanıyor.

“Vatandaşlarımız tarafından neler yapılabilir?” diye baktığımızda, çok ciddi olarak eğitimlerine önem vermelerinin telkin edilmesi gerekiyor. Yükseköğretim, meslek eğitimi, öğretimi ama mutlaka ve mutlaka kendi profillerini de yükseltecek, hem haklarının bilincine varacak hem de toplum içinde söz sahibi olabilecekleri şekilde eğitimin önemini vurgulamak gerekiyor. Çok çarpıcı olduğu için yine bir iki sayı vermek istiyorum: Almanya’da üniversiteleşme oranı yüzde 57, bizim vatandaşlarımız arasında yüzde 6; üniversite mezuniyeti yüzde 36 Almanlar arasında, bizde erkeklerde yüzde 2, kadınlarda yüzde 1,5. Gerçekten kabul edilebilir rakamlar değil. Başarı örnekleri mutlaka var ama genel, toplumda bir değişim yaratacak oranda bir yükseliş maalesef yok henüz.

Bunun dışında, çalışma hayatına aktif katılımlarının teşvik edilmesi gerekiyor. Özellikle buldukları toplumun hayatına katılacak öğretmenlik, polislik, bu meslekleri çok özellikle teşvik ediyoruz. Özellikle anaokulu öğretmenliği çünkü o şekilde büyüyen çocuklarda, öğretmeni Türk olan çocuklarda gerçekten Türk’e, Müslüman’a, göçmene, İslam’a karşı bakış çok daha farklı oluyor. Bu çerçevede, Türkiye’den alınan meslek diplomalarının Almanya’da tanınması konusunda da çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Yine, aynı şekilde, vatandaşlarımız tarafından yapılabilecekler arasında STK’ların aktif olarak kullanılması, güçlendirilmesi, vatandaşlarımızın ortak çıkarları etrafında buluşabilmelerinin sağlanması çok önem taşıyor. Çok sayıda STK var, 5 bine yakın örgüt var; çok azı etkin. Aslında bunun bir sakıncası da yok, hani bunu bölünmüşlük olarak da görmüyoruz, demokratik hak, herkesin kendi örgütlenme hakkı çerçevesinde bunun bu şekilde de olmasının bir sakıncası yok ama en azından, bütün vatandaşlarımızı ilgilendiren ortak sorunlar, bu ırkçılık, ayrımcılık, İslam karşıtlığı, siyasi görüşü

ne olursa olsun vatandaşlık hakları bütün vatandaşlarımızı etkilediği için bu konuda ortak hareket etmelerinin sağlanması gerekiyor çünkü aksi takdirde bulunulan ülke makamları tarafından muhatap olarak kabul edilecek güçte bir platform oluşmuyor.

Bir de çok ciddi şekilde desteklediğimiz, önerdiğimiz bir konu, vatandaşlarımızın buldukları ülkelerde siyasi hayata katılımları; yerel siyaset olabilir, federal düzeyde siyaset olabilir ama mutlaka siyasete katılmaları, hem seçimlere katılmalarını hem de kendileri siyaset yaparak bu hayatın içinde yer almalarını teşvik ediyoruz. Siyasi parti ayrımı gözetmeksizin herkes kendi görüşüne göre ama partilerin kendi siyaset okulları da var, bunların vatandaşlarımız tarafından değerlendirilmesi gerçekten önem taşıyor çünkü bu sayı arttıkça vatandaşlarımızın oradaki potansiyeli de ciddi anlamda ortaya çıkacaktır diye düşünüyoruz.

Bu konuda orta ve uzun vadede atılabilecek adımlar kapsamında, uluslararası düzlemde İslam karşıtlığıyla mücadelenin genel olarak insan hakları ihlali çerçevesinde dile getirilmesini önemli buluyoruz. Uluslararası mahkemelerde bazı örnek davaların açılması, açılanların desteklenmesi, dolayısıyla emsal kararların oluşması çok önemli bu açıdan. Siyasi bir baskı aracı olarak kullanılması yönünden bu ülkelere karşı bunun önemini her fırsatta vurguluyoruz.

Birleşmiş Milletler, AGİT, Avrupa Konseyi gibi uluslararası örgütlerin gündeminde tutulması çok önem taşıyor. Bu çerçevede AGİT düzleminde Müslümanlara Karşı Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılıkla Mücadele Özel Temsilcisi Doçent Doktor Bülent Şenay'ın görevi çok önemli. Kendisinin maddi olarak da dâhil, maddi, manevi her türlü desteklenmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz çünkü üç temsilci var, Hristiyanlara karşı ayrımcılık temsilcisi, Yahudilere ve Müslümanlara karşı. Yahudilere karşı temsilci çok uzun yıllardır görev yapan Amerikalı bir haham ve arkasında Amerikan Yahudi lobisinin maddi, manevi her türlü desteği var, çok aktif de bir özel temsilci. Aynı şekilde, Bülent Şenay, çalışmaları esasen AGİT bünyesinde de onaylanan, beğenilen bir vatandaşımız, dolayısıyla kendisinin de bizim tarafımızdan desteklenmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Ülke dönem başkanlıkları çerçevesinde aslında seçiliyorlar bir yıllık dönemlerle. Bülent Şenay geçen dönem, Alman Dönem Başkanlığında seçilmişti, bu yıl Avusturya Dönem Başkanlığında yeniden seçildi. Dolayısıyla, çok ciddi bir çatışma yoksa uzun yıllar görev yapabiliyorlar bu özel temsilciler.

Aynı şekilde, İslam İşbirliği Teşkilatı, İslam karşıtlığıyla mücadelede çok önemli bir platform olabilir. Bilimsel ve hukuksal veri derleyip çalışma yapılabileceğini düşünüyoruz bu çerçevede. Ayrıca, İslam İşbirliği Teşkilatının AGİT, Avrupa Konseyi gibi diğer uluslararası örgütlerle de iş birliği bu yönde faydalı olacaktır.

İslam karşıtı eylemlerin ayrı bir veri tabanında toplanarak bir envanter oluşturulması önem taşıyor çünkü hâlihazırda bizim Bakanlığımızda yapılan çalışmanın ötesinde, en azından bizim bildiğimiz, sürekli bir çalışma zannediyorum bulunmuyor.

Sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi, desteklenmesi, biraz önce de arz etmiştim, konunun olabildiğince çok aktör tarafından ele alınması ve gündemde tutulması gerekiyor. Resmî kuruluşlarımızın çalışmaları zaten devam ediyor ama bunların yanı sıra, hatta bundan çok daha önemli olarak sivil toplum gayretlerinin artırılmasına odaklanılması önem taşıyor. Uluslararası mekanizmalara nasıl başvuracaklar, hangi konuda nerede neyi gündeme getirmeleri, neyi şikâyet etmeleri daha yerinde olur, bu konularda bizler tarafından yönlendirme elbette yapılacak ama bu konuda, bu konuları ciddi olarak ele alan, çalışan sivil toplum örgütlerimiz maalesef çok sayıda değil.

Bu konuda ayrı bir vakıf kurulması da düşünüldü, hatta bu yönde bir çalışma da yapıldı 2014 yılında ama henüz bu gerçekleştirilemedi. Bu çerçevede işte, bunun belki bir provası gibi görülebilecek Ceza Avukatları Platformu düşünülebilir. Tabii ki bağımsız bir vakıf, bizim kafamızdakinden çok daha küçük bir oluşum ama en azından bir başlangıç açısından önemli.

Diğer ülkelerin ya da Müslüman toplumların STK'larıyla iş birliği konusunda da diğer ülkelerle birlikte çalışabileceğimizi düşünüyoruz. İş birliği yapılacak grupların seçiminde yalnız çok özenli davranılması, aşırı akımlarla teması olan gruplarla iş birliğine gidilmemesi bu konuda önemli çünkü çalışmanın kabul görmesi ve amacına ulaşması bakımından bunun ciddi önemi olduğunu düşünüyoruz.

Müslüman ülkeler kadar Müslüman olmayan ülkelerin de bu konudaki deneyimlerinden yararlanabileceğimizi düşünüyoruz. Mesela, bu konuda yaklaşık 5 milyon kendi nüfusu olmasına rağmen yurt dışında 70 milyonluk bir diasporası bulunan İrlanda çok ilginç bir örnek, onunla iş birliği yapılabileceğini değerlendiriyoruz. Benzer şekilde -bu, MGK toplantısında da dile getirildi ve tartışıldı- bazı Yahudi örgütleriyle iş birliği yapılabileceğini de değerlendiriyoruz. Bu konudaki oluşmuş pratikleri, sahip oldukları etki alanı dikkate alındığında İslam karşıtlığının aslında antisyonist hareket tarafından da dile getirilmesi onun da daha çok görünür kılınması yönünde etkili olacaktır diye düşünüyorum.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Antisyonist mi, antisemitist mi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Antisemitist, pardon.

Ve tabii, bütün bunların hepsinin de ötesinde kamu diplomasisi ve olumlu algı yaratılması çok büyük önem taşıyor. Algı yönetimi, pozitif algı oluşturulması, Batı toplumlarında mevcut ön yargının kırılması konusunda ciddi bir çalışma yapılması, uzun dönemli yatırım yapılması bu konuda çok büyük önem taşıyor.

Çok genel olarak çok hızlıca söyleyebileceklerim böyle.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Peki, o zaman sorulara geçelim mi Hocam?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Tabii ki.

BAŞKAN – Buyurun.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Ben öncelikle çok teşekkür ediyorum gerçekten. Güzel bir sunumdu, ramazanın rehavetiyle biraz zorlandık ama.

Bu kavram kargaşası burada da devam ediyor. “İslamophobia” diye ortaya çıktı bu kavram. Bunu biz -İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliğinin de bir gündem maddesi- orada da epey konuştuk. Mesela “İslamophobia”yı “İslam karşıtlığı”, “İslam düşmanlığı”, “İslam nefreti”, “İslam korkusu”, bunların hangisiyle ifade etsek? Bunu bir standart hâle getirmek lazım. Mesela “İslamophobia”yı kimisi “İslam korkusu”, kimisi “İslam karşıtlığı”, kimisi “İslam düşmanlığı”, kimisi “İslam’dan nefret”...

BAŞKAN – Orada ortaya çıkan şey neydi Hocam?

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Arapçada bir “keraget” kelimesi bulundu, yani bir “hoşnutsuzluk”. Bu biraz daha “fobi” kelimesine yakın bir anlam alanına sahip ama Türkçede doğrusu bunu bir standart hâle getirmek lazım yani bir şey söylememiz lazım. Şimdi diyelim ki Genel Müdürümüz “İslam korkusu” diyor, ben “İslam karşıtlığı” diyorum, İsmail Bey “İslam düşmanlığı” diyor. Bunlar belki kısmen çakışıyorlar ama kısmen de ayrılan şeyler, anlamlar zihne taşıyor. Türkçede bu konuda bir şey var sanki... Bir kavram kargaşası, aynı zamanda bir zihin kargaşasını da getiriyor bize. Yani hangisini söyleyeceğiz? Mesela “İslam düşmanlığı” bunu ne kadar karşılar? Olan şey bir düşmanlık mıdır, bir nefret midir, bir hoşnutsuzluk mudur, bir korku mudur? Mesela bu eylemlerin failleri muhtemelen işte savcılıklarda bir şey söylüyorlardır muhtemelen. Yani “Başörtülü kadına niye bu kadar geç dönüyorsunuz ya da hiç dönmüyorsunuz?” sorusunu sorup onun gerek bilinçaltında gerekse ifadelerinde bunu tespit

etmek lazım ve bir şey söylemek lazım yani bir kavram bulmak lazım çünkü kavramlaşma süreci önemli bir süreç. Öyle bir şey bulmamız lazım ki bütün bu eylemleri ifade edebilecek bir haritaya, bir anlam haritasına, anlamına sahip olabilsin. Bu bir şey olarak...

BAŞKAN – Soru şu mu Hocam: Sizin bu konuda bir öneriniz var mı?

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Var mı? Mesela ben dikkat ettim, Genel Müdürümüz de bazen “İslam karşıtlığı” dedi, bazen “İslam korkusu” dedi, bazen “nefret” dedi, belli ki o da zihninde bir yere yerleştirmemiş çünkü bu kavram oluşmadı.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Şöyle: Daha yaygın, tabii ki “İslamofobi” kullanıldı çok uzun dönem.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Bunu köylüye sorsan anlamaz: “Ne ki İslamofobi?”

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Evet. Sayın Başkanımıza da arz ettiğim gibi geçtiğimiz yıl bu konuda MGK’da yaptığımız sunumda bize konu başlığı “İslamofobi” olarak verilmişti ama orada provada “İslamofobi’yi kullanmayalım, ‘İslam karşıtlığı’ olarak kullanalım.” dendi. Tam olarak hangisi... Aslında “İslamofobi” de bütün şeyi kapsamıyor. Sadece o daha yaygın, daha uzun süredir kullanıldığı için sanki daha alıştığımız bir terim gibi geliyor ama “İslam karşıtlığı”nı daha çok kullanıyoruz.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Şimdi mesela biz Türkçede “İslam karşıtlığı”nı kullansak, o, neticede, İslam olduğu için, sadece Türklerin sorunu da değil, tüm Müslümanların sorunu ama işte 54 Müslüman ülkenin üye olduğu, parlamentoların üye olduğu bir birlik İslam’dan hoşlanmamak manasına gelen bir başka kavram kullandı. O hoşnutsuzluk, rahatsızlık, İslam’dan rahatsızlık belki olabilir, İslam’dan rahatsız olma, karşıtlığı tam da ifade etmiyor.

Şimdi, mesela, ben diyelim ki –yapmam da böyle bir şey- Hulusi Bey’den rahatsız olabilirim, bu ayrı bir şeydir ama karşı olmak ayrı bir şeydir, karşıtı olmak ayrı bir şeydir. Bunlar da birbirlerini tam karşılamıyorlar. O bir şey olsun yani, bununla ilgili bir zihni çabamız olsun. Böyle bir sorun sunumda da görüldüğü üzere mevcut, hâlen devam ediyor. Tabii, bu, sizin de ifade ettiğiniz gibi, gerçekten, Haçlı Seferlerine kadar geriye gidecek, engizisyon mahkemelerine kadar uzanacak, özellikle İslam’ın ilk asrından itibaren hızlı yayılışı ve Batı coğrafyasına doğru yayılmaya başlamasından itibaren ortaya çıkan bir süreç. Fakat İslamofobi ya da İslam nefreti, bu tartıştığımız konu, modern bir şey, ırkçılıkla da ilişkili olan bir şey. İşte Avrupa’da yer yer Yahudilere karşı, İrlandalılara karşı, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra da ilk kez Avrupa Kıtası’nda oraya yerleşerek, çalışarak, okuyarak orada var olan, bir mevcudiyet, varlık gösteren Müslümanlara karşı oluştu. Dolayısıyla bu modern bir hususiyet olması hasebiyle de belki ayrıca çalışılması gereken bir şey.

Ben sadece şunu soracağım: Uzun uzun konuşulacak bir konu ama Müslümanların ya da işte diyelim ki Türk vatandaşlarının bu konuda onlara sanki bir alan oluşturduğunu da düşünüyorum. Yani siz de söylediniz mesela, işte, üniversite mezunu ortalama yüzde 30’dur Almanya’nın ama Türklerin yüzde 6’dır.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Bizim hatta yüzde 2.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Dolayısıyla bu, biraz İslamofobi hareketine ciddi manada malzeme veriyor. Yani 1883 Mayıs ayında Sorbonne’da Ernest Renan’ın meşhur bir İslam ve İlim Konferansı var, işte İslam’ın ilme, felsefeye, sanata, estetiğe karşı olduğu, İslam dünyasının bu yüzden geri kaldığı tezi o 1883’teki Sorbonne’da verilen konferansla başladı. Bilahare bu bize de intikal etti. Namık Kemal bir müdafaname hazırladı, Renan Müdafanamesi buna karşı. Cemaleddin Efgani, ta Afganistan’dan,

Pakistan'dan gitti, aynı salonda bir ay sonra tekrar karşıt bir konferans verdi. Hatta bizde Ziya Paşa "İslam imiş devlete pâbendi terakki / Evvel yoğ idi işbu rivayet yeni çıktı." Bu rivayet gerçekten yeni bir rivayet ama bu "İslamofobia da yeni yani modern bir hususiyet. Dolayısıyla bunu biraz Batı modernitesiyle de ilişkilendirerek bir yere oturtmamız lazım. Modernitenin... Mesela, çok güzel bir şey söylediniz, benim de savunduğum bir şey, mesela "aşırı sağ" kavramını kullandınız, "nasyonal sosyalist"i öyle Türkçeleştirdiniz ama nasyonal sosyalist aşırı sağcı, nasyonal sosyalizm aşırı sağcılık ama kavramın içinde "sosyalizm" kelimesi var. "Sosyalizm" kelimesi mesela bir Türkiye'de sağcılık manasını çağrıştırmıyor, solu çağrıştırmıyor, sosyalist.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Nurettin Topçu hariç çağrıştırmıyor.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Değil mi? Çağrıştırmıyor. Dolayısıyla bu kavramda da bir şey var. Belli ki bu ulusalcılık ya da bizdeki karşılığı, aşırı milliyetçilik, sağcılık olarak yorumlanabilir. Bunlar da modern kavramlar ve eğilimler, düşünce akımları, fikir hareketleri vesaire. O yüzden, bütün bu modern dönemle birlikte bir kavram alanı oluşturabilirsek, o kavram alanı içerisinde, daha doğrusu modern kavramların işgal edeceği alanlar içerisinde biz İslamofobiyi bir yere yerleştirebilirsek daha sağlıklı bir tanımlama yapmış oluruz. Sağlıklı tanımlamadan sonra sağlıklı çözümler daha rahat üretilebilir diye düşünüyorum. Yoksa, onlar yaptı biz kayıt altına aldık. İşte, dijital imkânlarla konsolosluklara, büyükelçiliklere bildirdik. Yargıya taşındı, yargı konusu oldu. Belki işi gününbirlik olarak kurtarabiliriz ama uzun vadede neticede oradaki 6 milyon Türk orada yaşayacak. O insanların göç edip buraya gelmelerini bekleyemeyiz. Dolayısıyla, bu sorun da demek ki devam edecek. Yani biz problemi daha kalıcı bir şekilde çözemezsek sadece işin polisiye, adliye ayaklarıyla uğraşmış oluruz. Bunu bir dünya görüşüne, bir felsefeye... Bu, ahlakla ilgili, dinle ilgili, ideolojiyle ilgili, dünya görüşüyle ilgili yeni bir alana taşınması gereken bir şey. Ya, insan anlayışı, yeni bir insan anlayışı, yeni bir toplum anlayışı, demokrasinin ötesinde, işte, çoğulculuğun, toleransın, birlikte yaşamanın; bütün bu ana konuların içerisinde tartışmamız gerekir. Eğer bunu dünya ölçeğinde tartışacaksak, konuşacaksak bu bir sorun, ırkçılık gibi bir tehlike aynı zamanda. Gerçekten bugün Batı'da bir ırkçılık, yerin altında gizli olan ırkçılık yavaş yavaş homurdanmaya başladı, yabancı düşmanlığı ya da İslamofobi şeklinde yansıyor ama işin özünde bir ırkçılık da vardır. Ötekisini sevmemek de vardır, ötekisini cehennem görme ideolojisinin ya da dünya görüşünün beslediği, hatta inançlarının beslediği bir akımdır bu. Bütün bunları çok daha geniş bir yelpazede, uluslararası bir konferansa konu ederek yaygın bir şekilde işlemek lazım, aksi takdirde biz lokal bir alanda bu konuyu ele alırız. İşte, bir vaka meydana geliyor, onun üzerine gidiyoruz, işte NSU davası gibi. Mesela 2012'de biz de Stuttgart'a gitmiştik, orada çok sayıda Türk çocuğu yakmışlardı resmen, o çocukların evlerine kadar gittik ama sonra üzerine bir şekilde daralta daralta, delilleri kararta kararta "Almanya'da böyle bir örgüt, böyle bir akım, böyle bir eğilim, niyet yoktur." diyerek bir devletin imajını kurtarmaya dönük örtbas ettiler, kapattılar. Ama sorun çözüldü mü? Sorun çözülmü. O yüzden işimiz zor, fakat konu çok önemli.

BAŞKAN – Evet, Hulusi Abi, var mı?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yok.

BAŞKAN – İsmail Bey...

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Orhan Hocam, hepsini özetledi, bize bir şey kalmadı. Allah razı olsun.

BAŞKAN – Eyvallah.

Peki, Ayda Hanım, 2012'de kayıt altına almaya başladı Dışişleri Bakanlığı, 2012'de konsolosluk çağrı merkezi kuruldu ve yedi gün yirmi dört saat çalışıyor. Hukuk danışmanı... "2001'den beri." dediniz sanıyorum. Ama bunlar muhtemelen kendilerine yansırsa bu hukuk danışmanları onlara yol

gösteriyor. Bir de hiç onlara gelmeyecek hadiseler var. Belki münhasıran bir kişiyi ilgilendiren değil ama bir toplumu ilgilendiren konular da söz konusu veya kişinin kendisi oraya kadar ulaşamıyor. Yani böyle resen davranıp ilgili kişileri bilgilendirme, yönlendirme anlamında da bir iş yapıyor mu?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Tabii, tabii, hukuk danışmanlarımız... Ama yine bir şekilde haberi olması gerekiyor.

BAŞKAN – Hayır, “Kendisine gelme de haberi olması hâlinde bu hukuk danışmanları bir görev icra ediyor.” diyoruz, öyle mi diyoruz?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Evet, ediyor çünkü temsilciliklerimiz o vatandaşı bulup “Bir şeye ihtiyacın var mı, yok mu, durumun nedir?” diye mutlaka soruyorlar. Ama bazı durumlar oluyor ki, mesela sosyal medyada bir video görünüyor, işte, orada diyelim ki bir toplu taşıma aracında başörtülü bir hanıma rahatsız edici bir şey yapılıyor, o vatandaşı bulmaya çalışıp bulamadığımız durumlar da oluyor çünkü vatandaşı bu konuda çok da çekimser davranıyor aslında, şikâyet edersem başıma bir şey gelir mi korkusu da var.

BAŞKAN – En önemli problemlerden bir tanesi de muhtemelen bu.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Tabii, tabii.

Bazı durumlarda mahkemeye taşıyalım deniyor, vatandaşı rıza göstermiyor; öyle durumlar da var. Biz duyduklarımızı her hâlükârda kayıt altına alıyoruz ama her duyduğumuzu arzu ettiğimiz şekilde takip edemeyebiliyoruz.

BAŞKAN – Muhtemelen bu hususlarda herkes bir şey yapıyor ama doğru düzgün bir eş güdüm de yok, koordinasyonu sağlayacak bir yer de yok. Belki bir parça siz de mi bu sorumluluk, onu da bilmiyorum ama.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Evet, bunlar bizim bakanlığımız bünyesinde, dolayısıyla bu saydığım konularda en azından...

BAŞKAN – Ha, yok, ben şey diyorum: Çeşitli kurumlar, STK'lar, herkes bir yerinden tutmuş bir şey yapıyor, işte, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları bir şeyler yapıyor, efendim, Diyanet İşleri Başkanlığı bir şeyler yapıyor, Avrupa Birliği Bakanlığı muhtemelen bir şeyler yapıyordur, çağıracağız, dinleyeceğiz sizi öyle ama burada koordinasyonu sağlayacak bir kurum yok muhtemelen.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Arzu ettiğimiz ölçüde yok, evet. En yakın çalıştığımız kurum Diyanet İşleri Başkanlığı. Yurtdışı Türklerle mümkün olduğu ölçüde çalışıyoruz ama her çalışmadan, evet, maalesef, herkesin her şeyden haberdar olduğunu söyleyebilmek güç.

BAŞKAN – Bir şey sorayım ve kapatalım. Yeni bir İslam anlayışı empoze edilmeye çalışıyor gibi bir ifadeniz oldu. Ona dair somut yansımalar var mı, onu neden söylediniz?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Somut şöyle var: Mesela Almanya’da “Alman İslam Konferansı” dediğimiz bir oluşum var. Aslında onu biz “Alman İslam Konferansı” diye çeviriyoruz ama “Alman İslami” diye çevirmek belki daha doğru olur. Yani o ülkeye uygun, o ülke tarafından kabul edilebilir, o ülkenin barışık ve birlikte yaşamaya rıza gösterebileceği bir İslam anlayışı.

BAŞKAN – Faaliyet alanında ne var bunların veya başında kimler var?

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Şöyle söyleyeyim, tam da aslında önemli olan o çünkü Uyum Bakanlığına değil, İçiŐleri Bakanlığına bağlı. İçiŐleri Bakanlığı da güvenlikten sorumlu birim Almanya’da.

BAŞKAN – Peki, bu konuda bir bilgi notu derleseniz, bize aktarsınız uygun mudur?

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Memnuniyetle.

BAŞKAN – Tamam, öyle yapalım. O da bilgilerimizde olsun.

Peki, arkadaşlar var mı herhangi başka soracağınız?

Çok teşekkür ediyoruz, çok faydalı bilgiler aldık açıkçası.

DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLAR VE EMLAK GENEL MÜDÜR YARDIMCISI AYDA ÜNLÜ – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – “Yine görüşmek üzere.” diyorum.

Kapanma Saati: 15.47

